

Izhaja:
vsak ponedeljek in četrtek
popoldne.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 "
" četrti " 4 "
Za inozemstvo celo leto
35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se ne
moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 98 V Gorici, v ponedeljek 29. decembra 1924. Leto VII.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk Zadrugne tiskarne
v Gorici
Riva Piazzetta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
(prej Scuole)

Boj proti krivičnemu šolskemu zakonu.

Govor poslanca dr. Besednjaka v drž. zboru.

Kakor smo že zadnjič kratko javili je govoril posl. dr. Besedjak v rimskem parlamentu o težkem položaju našega šolstva. Obljubili smo, da bomo priobčili njegov govor po steno-grafičnem zapisniku. Danes to obljubo izpolnjujemo. Opozarjamo vse naše čitatelje na pogumne, odločne in neizpodbitne besede, s katerimi je bičal naš poslanec krivice, ki nam jih dela novi šolski zakon. Poslanec dr. Besednjak je govoril predzadnji četrtek, ko se je vršilo v rimskem parlamentu debata o proračunu ministrstva prosvete. Obravnavalo se je tudi vprašanje šolskega pouka med slovanskim in nemškim prebivalstvom. Poslanca Tinzl in Besednjak sta se domenila, da se javita oba k besedi in si razdelita delo. Besednjak naj bi obravnaval šolsko vprašanje z načelnega, Tinzl pa s praktičnega stališča. Prvi je govoril Besednjak. Predložil je zbornico resolucijo (dnevni red), v katerem se vlada poziva, naj spremeni svojo šolsko politiko do narodnih manjšin. Besednjakov govor sta pozorno poslušala ministra Casati in Mussolini.

Poslanec Besednjak je govoril:

Častivredni tovariši!

Šolska reforma, katero je uvedel konec leta 1923. minister Gentile ima za slovansko prebivalstvo Julijske Krajine po svoji važnosti značaj velikega zgodovinskega dogodka. Kdor bo pisal zgodovino našega ljudstva, bo moral ugotoviti, da je pomešila reforma Gentile revolucijo, ki je pretresla vse kulturno in socialno življenje Slovencev in Hrvatov v Italiji.

To revolucijo je povzročil 17. člen kraljevega odloka od 1. oktobra 1923., ki je vpeljal v slovenske in hrvaške ljudske šole italijanski pouk in zatrl s tem pouk v materinem jeziku.

Minister prosvete Casati: Toda ne glede verouka.

Besednjak (se ne zmeni in nadaljuje): Z enim samim udarcem so bile uničene vse ljudske in srednje šole Slovanov v Julijski Krajini. Kulturna pridobitev, ki jo je izvajalo naše ljudstvo po polstoletnih borbah in z neizmernimi žrtvami, je bila uničena v štirindvajsetih urah z enim odlokom današnje vlade.

Trdim, da ni zahtevala take politike nobena državna potreba, da je taka politika škodljiva interesom države, da je nasprotna naravnemu zakonu in mednarodnemu pravu. (Casati: To pravite vi! — Besednjak (se ne da motiti) trdim, da je taka politika nasprotna krščanstvu in vsem vzgojnim načelom.

Prvi vzgojitelji starši.

Načelo, ki ga priznavajo vzgojitelji po celem svetu, vелеva, da je prava in res človeška vzgoja mogoča samo v materinem jeziku, to se pravi v jeziku, v katerem je človek rojen, v katerem se je naučil misliti in v katerem živi z vsem svojim bistvom od rojstva. Vi veste dobro, da vzgoja ne pričenja s šestim letom starosti, ko gre otrok v ljudsko šolo. Vzgoja začneja že s prvim in drugim letom, ko skušajo oče in mati, bratje in sestre z otrokom govoriti, ga seznanjajo s svetom, ki ga obdaja, ga uče imena reči ter budo v njem samostojno duševno življenje. Preden stopi otrok v prvo ljudsko šolo, si je že pridobil osnovne pogoje spoznanja in v njem so že zgrajeni temelji bodočega duševnega razvoja za celo življenje.

»Vsak učenec« — pravi Lombardo-Radice, — »prinese s seboj že svojo zaokroženo kulturo, ki se lahko sama giblje in ima že svoje lastno življenje. Če se nanjo ne oziramo, postane šolska izobrazba za otroka krivo in potvorjeno življenje, ki je sicer primorano, da se pomeša s prvotnim (katerega je prinesel otrok že z doma, a mu je v spotiko in nadlego. Naloga javne vzgoje obstoji torej izključno v tem, da nadaljuje delo družine.«

(Podminister Banelli, ki sedi na vladni klopi, dela medklice, toda Casati mu naredi znamenje, naj molči, Tedaj se dvigne Banelli s klopi in se peda med poslanske sedeže, odkoder nadaljuje medklice).

Tega vzgojnega načela ni proglasil samo Lombardo-Radice (in se poučuje v učiteljskih vseh kraljestva), ampak je vzgojno načelo, ki ga je sprejel ves omikan svet in o katerem se več ne prerekajo, ker je preveč jasno in naravno.

Medklic: In v Jugoslaviji?

Besednjak: Velja tudi za Jugoslavijo.

Šola razdira delo slovanskih staršev.

Ali moremo trditi, da je javna vzgoja, katero je vpeljala za narodne manjšine Gentilijeva reforma taka, da izpolnjuje in nadaljuje delo družine? Ne! Ravno nasprotno. V slovanskih družinah govore otroci slovensko, oziroma hrvaško, mislijo slovensko, žive slovensko duševno življenje! Ko pa pridejo v javno šolo, govorijo učitelji tuj jezik, ki ga niso nikdar slišali in ga ne razumejo. (Kopot.) Pred začudenimi očmi učencev se odpira svet, ki je v popolnem nasprotju z vsem, kar so čuli v domači hiši. Gentilijeva šola torej ne nadaljuje dela slovanske družine, temveč mu na celi črti nasprotuje.

Učenec mora pozabiti vse, kar ga je učila mati. Zato je vzgojno delo učitelja uničevanje in ne izpopolnjevanje. Gentilijevo reformo je dobro označil tisti slovenski oče osmih otrok, ki je rekel, da je kakor kladivo, ki ruši temelje, na katerih so starši gradili duševno življenje svojih otrok.

Starši pričakujejo od javnega pouka, da podpira in krepi njihovo delo, Gentilijeva reforma pa delo roditeljev izpodriva, mu jemlje vso veljavo in je s koreninami trga iz duše naše dece.

Država spoštuj pravice staršev!

Ne čudite se torej, ako vidite, da se slovenski in nemški starši trdovratno in ogorčeno upirajo šolski reformi, ki krši naravne pravice družin in kviri vzgojo novih rodov. Naši ljudje vedo dobro, kaj sme država zahtevati od svojih državljanov, oni imajo jasne pojme o pravicah države. Naše ljudstvo ve, da se mora država zanimati za vzgojo prebivalstva in ji priznava pravico skrbeti, da postanejo učenci dobri državljani. Toda če ima država svoje neprekršljive pravice, ima tudi družina svoje pravice, ki so svete in nedotakljive. Tako je n. pr. jasno, da ne sme nobena vlada in nobena država siliti staršev, da vzgoje svoje otroke v veri, ki ni vera družine. Nobena italijanska vlada bi recimo ne mogla prisiliti roditeljev, da vzgoje otroke v mohamedanski veri.

Medklic: Katoliška vera je vera države!

Državnik, ki bi izdal tak kraljevi odlok, bi spadal v norišnico. Kar velja

glede vere, velja po naravnem pravu tudi za materni jezik.

(Hrup v zbornici). Banelli: Saj se poučuje tudi materni jezik.

Besednjak: Ne govorite mi o proslulih dodatnih urah.

Nobena država in nobena vlada ne more prisiliti družine, da vzgoji svoje otroke v tujem jeziku. Družina je starejša od države. Preden je bila ustanovljena prva država na svetu, so obstajale že družine s svojimi pravicami, katerih ne more nobena država zatreti nikdar, v nobenem slučaju in v imenu nobenih višjih ciljev.

Je li vlada rodila otroke?

Ko so videle slovanske matere, da so slovanske šole zatrite, so začele nevoljno vpiti: »Država nima nobene pravice, da se polašča naših otrok! Otroci so naši, me smo jih rodile, ne država, ne vlada, ne prefekt, ne minister!« Naših mater ne žene nacionalističen fanatizem, ko protestirajo, da je bil uničen pouk v domačem jeziku, temveč jih preveva globoko čustvo krščanske pravičnosti. V dokaz svoje trditve se sklicujem na sijajen vzgled velikega italijanskega patriota, škofa iz Tridenta, mons. Endriccija, ki je bil odločen branitelj naravnih pravic italijanskega ljudstva proti vsem raznarodovalnim poskusom velenemcev. Ko so l. 1912. hoteli otvoriti na italijanskem ozemlju Trentina več nemških šol, tedaj je srčni cerkveni knez naslovil na duhovščino svoje škofije okrožnico, v kateri je izjavil neustrašeno, da »je raznarodovanje dežele zločin proti naravnemu zakonu.«

Pred grožnjami nimamo strahu.

»Nam«, — je opominjal škof svoje duhovnike, — »je naložena naloga, da skrbimo za verski in moralni blagor bodočih rodov in zato ne smemo biti brezbrizni spričo poskusov raznarodovanja, posebno ko gre za prvo vzgojo v ljudskih šolah.«

»Nič manj težka«, — je rekel škof, — »ni odgovornost staršev in zato imajo določno dolžnost, da ohranijo materni jezik in da ga trdno branijo. Noben razlog jih ne more osvoboditi te dolžnosti, katero jim nalaga naravni zakon in Kristusova postava!«

Besede velikega italijanskega patriota so jasne in odločne.

Medklici od leve: Saj ste ga radi tega vtaknili v zapor!

Besednjak: Saj res, jaz sem bil škofa vtaknil v zapor!

Medklici z desnice: Italija je narodna država! Avstrija je bila sestavljena iz več narodov. To je bistvena razlika, poslanec Besednjak!

Besednjak: Naravne pravice se ne spremenijo, ako se spremenijo meje ali spremenijo država!

Noben razlog, je rekel škof, ne preganjanje, ne grožnje, ne nasilstva in zapori, nas ne morejo osvoboditi od dolžnosti, da se borimo za pouk v materinem jeziku. Noben razlog! Zakaj starši so odgovorni pred vestjo in pred Bogom za vzgojo svojih otrok, ki ne more biti ne človeška, ne krščanska, ako se ne vrši v materinem jeziku.

Ponavljam še enkrat, da nima država nobene pravice tlačiti naravno pravo družine. Država mora pomagati izpopolnjevat in ne zatirati.

Navedel bom še enkrat Lombarda-Radice-ja, ki je napisal knjigo za mladino prvega razreda na učitelji-

ških, katero študirajo in čitajo po celi Italiji. V njej pravi: »Družabne edinice (družina, občina, dežela, država), katerih član je človek, imajo pravico do obstanka samo v toliko, v kolikor izpopolnjujejo in bogatijo človeku njegovo življenje in v kolikor mu pomagajo, da more še nadalje ustvarjati idealne dobrine, radi katerih edino se more reči, da živi.«

Banelli: Vas učimo živeti, da stopite v naše življenje! Saj vi nimate niti lastnega slovstva.

Besednjak: To vemo. Vi ste učejnjak.

Banelli: Zato vam dajemo tudi otroške vrtce in šole.

Najsvetejši nam je naš jezik.

Vi boste gotovo trdili, da ni namen vlade potujčiti slovansko in nemško prebivalstvo, vključeno v meje Italije. Vi mi poročate, da ima Gentilijeva reforma samo en cilj: razširiti poznavanje italijanskega jezika, to se pravi jezika države, med nove italijanske državljane. Ta zahteva — mi poročate — je opravičena in logična.

Casati: Mi hočemo le imeti resnične italijanske državljane.

Besednjak: Gospod minister, jaz sem vam hvaležen za to izjavo, ki je v kričečem nasprotju s tem, kar ste trdili pred par meseci.

Casati: Se dobro spominjam vsega, kar sem vam bil izjavil.

Besednjak (nadaljuje): Izjavljam, da naše ljudstvo ni nasprotno, učiti se italijanščine, in priznavam praktično potrebo, poznati jezik države, v kateri živimo. (Hrup).

Medklici: Pustite ga govoriti!

Predsednik: Gospoda mir!

Besednjak: To je v korist prebivalstva samega. Mi hočemo poznati tudi vašo zgodovino, vašo kulturo in vašo umetnost. Toda šolsko vprašanje, ki ga je ustvaril Gentilijev zakon, ima za nas drug pomen: nam gre za to, da ohranimo in razvijamo tudi naš jezik, ki je za nas prvi; nam gre za to, da poznamo tudi svojo zgodovino, svoje slovstvo, svojo umetnost, svojo kulturo, ki je za nas prva. Gentilijev zakon bi uničil vse duševno premoženje, ki smo ga sprejeli od svojih očetov; ta zakon je po svoji naravi odločno in odkrito potujčevalen.

Ali naj nehamo biti Slovani?

To je izjavil pred par meseci uradno zastopnik Slovanov in Nemcev minister prosvete ekszellenca Casati. V palači Minerva je bil razgovor med njim in drugorodnimi poslanci, ki bo prešel v spomin naših potomcev.

Casati: Pustite v miru potomce!

Besednjak: Bodite brez skrbi, vi ste postal neumrljiv!

Mi smo hoteli vedeti, kakšne namene ima z nami minister in smo ga vprašali, kakšna bo njegova šolska politika v krajih, kjer prebivajo Slovani in Nemci.

Casati: Spremeniti jih samo v italijanske državljane. (Ploskanje).

Besednjak (nadaljuje): To trdite sedaj! Zadnjič, ko smo Vas vprašali, je-li to edini namen vlade, ste odgovorili drugače. Tedaj ste nam izjavili, da obstoji Vaša politika v tem, da naredite iz Nemcev in Slovanov Italijane. (Hrup. Medklici).

Casati: Kako naj bi bil odgovoril drugače italijanski minister?

Mussolini: Ali naj bi bil morda naredil iz Italijanov Slované?

Besednjak: Izjava, da je treba spremeniti Slované in Nemce v Italijane, ni bila dostojna za ministra prosvete.

Mi smo hoteli popraviti ministrovo misel in smo pripomnili: Vi hočete morda reči, da morajo postati Slovani in Nemci dobri italijanski državljani? — »To se razume samo po sebi! Italijanski državljani ste že tako!« — nam je odvrnil minister. Naše začudenje je bilo neznansko. Moramo torej postati Italijani po plemenu in jeziku? (*Medklici*). Ali moramo prenehati biti Slovani in Nemci in izbrisljati svojo narodnost? Misel, da more odgovorni minister od ljudi druge krvi kaj takega zahtevati, se nam je zdela nora. Jaz nisem mogel verjeti in sem mislil, da je minister hudo razburjen in da ne ve, kaj govori. (*Komentarij*).

Mussolini, ki gleda cel čas resno in pazljivo govornika, se zasmije.

Besednjak: Stavil sem zato ministru jasno in določno vprašanje, ki naj bi razpršilo vsako nespornost. »Ali ni morda ekscelenca, edini namen vlade ta, da razširi poznanje italijanskega jezika med naše prebivalstvo, tako da bo vsak Slovan in Nemec govoril jezik države, v kateri prebiva? Če je osnovno načelo, katerega se vlada drži tako, se lahko dogovorimo in spravimo naše pravice v sklad z vašo zahtevo.«

Ne varajte samih sebe:

Minister me je prekinil ter vskliknil: »Ne! Ne! Jaz imam v Jugoslaviji prijatelje, ki govorijo italijansko dobro kakor vi, in vendar niso Italijani! Jezik ni za nas sredstvo občevarjanja, jezik je duh, je način mišljenja in čustvovanja. Gospodje ne varajte samih sebe, jaz sem odkrit!«

Minister Casati: Govoril sem zelo dobro. Dovolite, da rečem to brez skromnosti.

Besednjak: Enkrat ste govorili gotovo slabo, kajti kar govorite danes je v nasprotju s tem, kar ste govorili zadnjič.

Casati (ves zmeden, se ozira k Mussoliniju): Sem bil izjavil, da ne delam nobene razlike med narodom in državo.

Besednjak: Ne preostaja mi drugega nego da se pozovem na logiko gospodov poslancev!

Zahvaljujem se naučnemu ministru s tega mesta za njegovo odkritosrčnost in mu odgovarjam enako odkrito.

Casati: Prav je!

Besednjak: Tudi jaz vam rečem: Ne varajte samih sebe! Nikdar ne boste dobili enega samega Slovana ali Nemca, ki je vreden tega imena, naj spada k tej ali oni stranki, da ne bi čutil svete dolžnosti, pobijati z vsemi svojimi silami in z vsem zanosom svoje duše vašo politiko narodnega zatiranja! Vi pravite, da jezik ni le sredstvo za občevarjanje, vi nas učite, da je jezik duh. Dobro! Naš jezik je naš duh. V njem se izraža naše duševno življenje, v njem je zaklenjeno premoženje, ki smo ga prejeli od naših očetov. Kako morete zahtevati, da bi mi sodelovali z vami in vam pomagali razmetavati to premoženje, rušiti našo preteklost in uničevati naš duševni obstanek. Kakšna strahotna zahteva! (*Hrup*).

Tudi poštteni Italijani so proti temu načelu. — Vaši možje nam kličejo, da je pravica na naši strani.

Vi ne pričakujete od nas nič manj ko to-le: mi bi morali uporabiti del svojega truda za to, da izgubimo svojo narodno zavest ter postanemo brezoblična, lena masa brez lastnega življenja, ki ne pomeni ničesar več v družbi drugih narodov.

Predsednik: Poslanec Besednjak, minulo je že zdavnaj 20 minut, ki jih določa poslovnik za utemeljevanje resolucije.

Besednjak: Gospod predsednik, jaz govorim o najbolj važnem vprašanju narodnih manjšin. (*Nato nadaljuje svoj govor*).

Vaši in ne naši mojstri me uče, da je šolska politika Gentilija in Casatija ne le težka kršitev naših naravnih pravic, temveč tudi kršitev pravic človeštva. (*Komentarij!*) V vaših knjigah sem čital: »Človeštvo nastopa samo potom posameznih narodov, drugod človeštva ni. Zato se oblikuje in razvija človeštvo le v toliko, v kolikor obstoja narodna zavest, v kateri se zbira in pojavlja človeški um kot v nekakem središču svojega delovanja. Ljudje ne bodo mogli delati in ustvarjati, ako ne bodo naslonili svojega dela na delo tistih, ki so bili pred njimi, ako ne bodo utrjevali vezi, ki družijo današnje rodove s prejšnjimi v eno samo življenje in eno samo dušo! Življenje, ki je brez narodnega značaja, je brezplodno, hira in umre! Kdor je zakrivil, da narod ne more končati svoje naloge in dovršiti v prid celokupnega človeštva svojega dela, ki bi ga bil lahko dovršil in ga je že pripravljali, ta dela nasilje njegovemu narodnemu življenju in s tem življenju človeštva«. Te nauke čitam, gospod minister, v vaših knjigah in Vi jih ne morete ovreči. Kako bi mogli ovreči resnice, ki sem Vam jih povedal, ko veste dobro, da žive v inozemstvu italijanske manjšine, ki se bore kakor naša slovanska manjšina za svoje naravne pravice na jezikovnem in šolskem polju?

»Kako občutljivi ste gospodje, za lastne manjšine v inozemstvu!«

Ko preti italijanskim manjšinam v Tunisu in Južni Ameriki nevarnost, da zgube pouk v materinem jeziku, tedaj vazalovi v italijanski javnosti vihar ogorčenja in od vsepovsod odmevajo opravičeni protesti. To je čut pravice, ki se upira ubijanju človeške narave. Danes sem čital članek iz »Gazzette di Venezia« od 11. decembra 1923., ki ga je priobčil, gospodje nacionalisti, tudi vaš list »L'Idée Nazionale«. Članek govori »O žalostnem pomanjkanju italijanskih šol in težki nevarnosti raznarodovanja v Tunisu«. »Šolska prepoved« — pravi članek — obstoji v tem, da mnogi Italijani ne morejo pošiljati svojih otrok v italijanske šole. To je hujske ko vsaka grožnja raznarodovanja, zakaj tu se raznarodovanje izvršuje, izvršuje se po načrtu, dan na dan, z zahrbtnimi sredstvi, ki bodo rodila strašne posledice. Ker ni zadostno italijanskih šol in ker je Italijanom prepovedano ustanavljati nove, ne preostaja drugo, ko pošiljati po sili otroke v francoske

šole, kjer se ne zatira le naš jezik, ampak se pači tudi naša zgodovina in literatura in celo italijanski zemljepis.«

Predsednik zbornice: Poslanec Besednjak, poslovnik ne dovoljuje več ko 20 minut govora. Predmet, o katerem govorite, je sicer važen, toda držati se moramo poslovnika.

Besednjak: O šolstvu narodnih manjšin sta govorila poslanec Leicht in Ciarlantini ter minister prosvete, zato...

Predsednik zbornice: Zakaj se niste tudi Vi vpisali k splošni debati?

Besednjak: Sem se vpisal, toda generalno debato ste nenadoma udušili.

Dajte nam pravice, katere zahtevate za svoje lastne manjšine?

Minister Casati, stavim Vam nastopno vprašanje: Kaj naj si mislijo narodne manjšine v Italiji, ko čitajo take članke v laških časnikih in jih primerjajo z Vašo šolsko politiko do lastnih slovanskih in nemških sodržavljancev? Ali ne morajo priti nujno do zaključka, da delate Vi z njimi isto in morda še slabšo politiko kakor Francozi v Tunisu. In pomislite, da morate Vi kot Italijan politiko v Tunisu le obsojati! V zgodovinskem razgovoru, ki smo ga imeli mi slovanski in nemški poslanci z Vami v palači Minerva, sem izjavil in sedaj ponavljam pred parlamentom: Mi ne zahtevamo za naše ljudstvo drugega ko to, kar zahtevate vi za italijanske manjšine v Tunisu (*Hrup, protesti z različnih odsekov*), v Maroku, v Braziliji, v Argentini, na otoku Malti in povsod kjer prebivajo manjšine vaše krvi. (*Novi protesti*).

Predsednik parlamenta: Pustite svobodo govora!

Besednjak: Spominjam se, da sem čital govor nekega člana današnje vlade, ki ga je držal pred vojno v obrambo narodne manjšine na otoku Malti. Nastopal je proti angleški vlad in izjavljal slovesno, da to ni nikakoli iredentistična ali protidržavna propaganda, ako zahtevajo Italijani otoka Malte šolski pouk v materinem jeziku. Italijani — je povdarjal — imajo sveto in nedotakljivo naravno pravico se vzgajati v lastnem jeziku. Te ideje sprejemam za svoje in vprašam gospoda Casatija s parlamentarne tribune: mislite Vi, da kar je pravično v Tuniziji, more biti krivično v Juljski Krajini?

Medklici: To je nekaj drugega! Primera ne drži!

Besednjak: In ali mislite, da kar je sveto in resnično na otoku Malti, more postati lažljivo na Južnem Tirolskem? Pravica je ena in nespremenljiva za vse dežele in vse manjšine na svetu (*Nov hrup, novi protesti*), pravica se ne more spreminjati, ko prestopimo meje ene države!

Problem je zelo enostaven! Ako imate vi prav, ko branite naravne pravice italijanskih manjšin v inozemstvu (*zopet protesti*), tedaj imamo mi isto pravico tirjati in zahtevati za naše ljudstvo pouk v materinem jeziku. Če pa mislite, da smo mi v krivici, potem so v krivici tudi italijanske manjšine na Malti, v Tuniziji, v Braziliji in Iztoku in vi jih morate prepustiti njihovi usodi.

Ne! Ne! Italijansko ljudstvo in ves omikani svet ve, da so italijanske manjšine, naše manjšine in sploh vse manjšine v pravici, ko branijo svoje samostojno kulturno življenje. To zna Casati, to zna vlada, toda kljub temu, da to ve, noče vršiti z nami pravice. On misli, da je v korist njegove domovine, ako naglo potuji narodne manjšine. (*Ropot*). Toda se britko moti. Ne varajte samih sebe! Vi boste lahko znižali kulturno stopnjo našega ljudstva, narodne zavesti mu niste sposobni izbrisati. Ni italijanski ljudskošolski učitelj tisti, ki je zmožen preosnovati mišljenje našega ljudstva. Tisoč in tisoč drugih vplivov in izkustev realnega življenja odloča v zgodovini. Največji učitelj in vzgojitelj, katerega poznam, je politika, katero delate z našim ljudstvom, je uprava in gospodarstvo, kateremu ste nas podvrgli.

Rossi - Passavanti se zažene proti Besednjaku in vpije: Gotovih žalitev ni mogoče poslušati.

Predsednik zbornice: Ne prekinjajte govornika!

Besednjak: Ravnajte z nami v vsem pravično in pošteno, in Hrvatje ter Slovenci bodo poštteni italijanski državljani. Ponavljam državljani.

Ne domišljajte si pa, da boste mogli zatreti našo kri, uničiti našo preteklost in nam iztrgati naše kulturno premoženje, ki je prepojeno z vsem našim bistvom.

Vsak poskus raznarodovanja mora naleteti na odločen in nezlomljiv odpor!

Predsednik: Poslanec Besednjak, zaključite!

Besednjak: Končujem svoj govor namenoma z besedami Gentilijevega sotrudnika Lombarda - Radice-ja: »Pozno se prebudi v ljudstvu narodna zavest in se more prebuditi le tedaj, ko je mišljenje prežeto ideje svobode. Pozno se prebudi, toda ko je že prebujena, je nobena sila ne more premagati. Boriti se more tudi proti siloviti premoči (*Ropot in ostrbi protesti*), umreti pa popolnoma ne more nikdar. Tlačena manjšina hoče rešiti zaklad, ki ji je bil izročen in čigar vrednost stoji visoko nad manjšino. Njena obramba je simbol človeških vesoljnih interesov. Kdor v narodnih bojih žali in napada, ta brani le sebično svojo oblast, kdor se brani brani samega sebe in človeški duh.« (*Hrup. Protesti*).

* *

Govor poslanca Besednjaka je trajal približno eno uro. V zbornici je vladalo zanj veliko zanimanje, dasi je bila ura že pozna. Nekateri poslanci, ki so bili zapustili zbornico, so se vrnili, ko so čuli, da govori zastopnik narodnih manjšin. Med izvajanjem poslanca Besednjaka je postala zbornica skrajno živa, mestoma viharna. Ko je končal, se je zgrnilo okoli njega in njegovih tovarišev Tinzla in Sternbacha mnogo poslancev, posebno bivših nacionalistov. Zastopnike narodnih manjšin obsujejo z najrazličnejšimi vprašanji in razvijejo se živahni razgovori, ki trajajo več ko eno uro, med govori Bianchija in Grancelli-ja.

Nastop poslanca Besednjaka je napravil vtis in vzbudil v mnogih italijanskih poslancih zanimanje za vprašanje našega šolstva.

Cerovščkov gospod

Življenje Valentina Staniča

(Spisal: Joža Lovrenčič)

(Dalje.)

»Čakajte,« si je mislil kanonik. Znajoč, da le vzgledi vlečejo in to še posebno pri gluhomem, je vzel za jemalko in nekajkrat z njo zajel in izpil. To je pomagalo! Vsi gluhome mi so se rinili k škafu in kmalu je bil prazen...

Ko je veliki zvon odzvonil poldan, so šli vsi v obednico, po kosilu pa je peljal kanonik svoje gojence po kanalski poti v eno uro oddaljeni gozd, kjer so se utaborili na prijazni trati.

Sredi trate je rasel mogočen oreh. Neki hribovec je splezal ko mačka

nanj in kmalu so hoteli vsi za njim. Kanonik jim je pri plezanju pomagal in splezal potem še sam na oreh. Zibali in guncali so se potem na vežah, oni, ki so ostali spodaj, pa so se oprijeli spodnjih vej in se tudi poganjali sem in tja. Kajpada je padel tudi mnogokdo kakor poln meh na trato, a kaj za to: solz ni bilo, le smeh je bil še večji. Oreha gotovo ni razgibal noben vihar tako kakor ga je veselo razigrana mladost...

Ko je bilo kanoniku igre dovolj, se je spustil z drevesa in drugi so priplezali spretno za njim na tla. Neki Tržančan pa se je hotel posebno postaviti: iz visočine dveh klaftrav je skočil — kanonik ga je vjel v naročje.

Nato so se napotili globlje v dolino, kjer je bil ob lepem travniku mr-

zel studenec. Poiskali so senco in vsi veseli gledali jerbas, ki ga je poslal za njimi vodja samostana, dobri pater Pavel: bilo je nekoliko steklenic dobrega cibidina in kruha in sira. Vino so pomešali z vodo in južina jim je teknila, da je bilo veselje.

Solnce je že daljšalo sence — vrnili so se k cerkvi, kjer so v slovo še pomolili in je dal pater Pavel vsakemu podobico v spomin, na kateri je bila v italijanskem in slovenskem jeziku natisnjena kratka molitvica. Hvaležni so otroci poljubljali patru roko in se mu zahvaljevali.

Medtem ko so se odpravljali, je kanonik še enkrat s pogledom objel vse hribe, ki jih je že prejšnje čase po večkrat obiskal: pozdravil je karnijski Clapsavon med Tolmezzom in Piavo, pozdravil bovške gore Sovin-

jak in Prestreljenik, Mangart in Triglav, Kanin in Krn, Kuk, Jalovnik in Hladnik, Matajur in še druge vrhe. Obstalo mu je še oko na Banišicah in šest let in pol je v trenutku preživel. Od tam je šel s pogledom na Mrzlovec in še dalje na Čaven in Nanos, pregledal še Kras in morje z Oglejem, Gradom in Barbano, in čez Brda je onkraj Vidma razločil znane vrhove od Monte Cavallo pri Trevisu do hriba Premaggiore v Karniji. In še mu je obstal pogled na kanalskih hribih in na Ročinju...

Kakor bi se poslavljajal za vedno... V cvetje odeti so se vrnili gluhome ni v zavod zdravi in zadovoljni. Tudi drugi dan je ugotovil kanonik, ko je prišel v zavod, da ni izlet zapustil nikakih zlih posledic.

(Dalje pride).

1925 in „Goriška Straža.“

V letu 1925 bo izhajala „G. Str.“ ob četrtkih in sobotah zjutraj. Prva številka izide torej v soboto dne 3. januarja.

Kaj je novega na deželi?

Iz Branice.

(Grozna nesreča).

Na poti pri Koprivi je smrtno po nesreči dne 23. t. m. Viktor Čehovin od tukaj. Nesreča se je zgodila tako: Viktor, je peljal vino sestri Viktoriji v Trst. Imel je vrh malega sodčka pripeto na žico zavornico. Naenkrat ni mogel zavreti, sklone se naprej — sodček pade nanj in pride med splasene vlek in voz gre čezenj. Dobil je takoj smrtonosne rane na sence in stisnilo mu je rebra. Prepeljali so ga s prvim avtom, ki ga je preskrbel skrbni g. brigadir kr. orožnikov v Dutovljah, v Trst, kjer je ob 8. uri v bolnišnici izdihnil svojo blago dušo. Pokojni Viktor je bil rojen 21. marca 1876. Bil je ugleden gospodar, načelnik tukajšnega cerkvenoskladovnega odbora in najskrbnejši oče svoji dobri družinici. Vojna je poklicala tudi njega prve dni pod orožje. Bil je na vseh frontah. Slednjič je bil pri Piavi od Angležev vjet in je kot edini vjetnik iz tukajšnjih krajev prebil cela leta v angleškem vjetništvu. Mesece in mesece niso vedeli zanj. Slednjič se je vrnil zdrav iz Angleškega, ter delal noč in dan pridno za svojo drago mu ženko in ljubljeno deco. Čudna so božja pota! Klonimo svoja srca in duha pred božjo previdnostjo in recimo: Gospod je dal, Gospod je vzel. Njegovo ime bodi češćeno. Blagi Viktor, Tebi pa trajen spomin med nami. Celi družini naše najodkritosrčnejše sožalje!

Col nad Vipavo!

Po precejšnjem odmoru se je zopet oglasila neizprosna smrt. Pobralla nam je zelo priljubljenega in spoštovanega moža 74 letnega posestnika Franca Bajca iz Orešja št. 9. Pokojni je bil vedno mož stare korenine in trdnega značaja. Bil je večletni župan in odbornik tukajšnje občine, katero je v resnici znal dobro voditi. Želeli bi da bi nam dal Bog še dosti takih mož. Naj bi mu bila zemlja lahka in sveti naj mu večna luč! Preostali rodbini pa naše iskreno sožalje.

Grahovo ob Bači.

Leto 1924. je tudi nas postavilo na tehtnico. In bili smo prelahki. Državno-zborske volitve smo sicer še dobro prebili, a dobrega uspeha nas je bilo sram in ustanoviti se je moral fašjo, ko ga je že vsa ostala goriška javnost zavrgla. Grahovci, tega nas je lahko sram, dokler bo slovenski rod živel na grudi svojih očetov. Leto 1924. nam je prineslo tudi marsikatero nepriliko. Pri tem so nam rade volje šle na roko naše narodne organizacije, naš poslanec dr. Besednjak in tudi Ti, preljuba „Goriška Straža“! V tem letu smo torej mi, Grahovci, zajedavci svojega narodnega telesa, ker smo od svojih organizacij le prejimali in nič dali. Vsaj zdaj se vzdramimo in v naštopnem letu „Stražo“ v roke, „Naš Čolnič“, „Gospodarski list.“ In pa organizirajmo se!

Breginj.

V šte. 91. Vašega lista je nekdo potrdil važnost delitve občinskega zemljišča v Breginju, a obenem hoče vedeti, kaj se je že ukrenilo v tem oziru. Dopisniku bodi povedano, da se za stvar zanima vse naše ljudstvo in je že ponovno bila vložena prošnja za pospešitev tega perečega vprašanja; treba je še medsebojnega sporazuma za način delitve in ustanovitve posebnega kr. komisarijata za splošno delitev občinskih zemljišč s sedežem v Vidmu.

Koncem tega meseca se bo vršil občni zbor naše „Mlekarske Zadruga“. Upati smemo, da se bodo njeni člani odločili za nabavo modernih aparatov v svrhu izdelave sira in masla po švi-

carskem sistemu, kakor tudi za zavarovanje svoje goveje živine.

V kratkem nameravamo ustanoviti „Hranilnico in posojilnico“ kljub temu, da rečeni dopisnik zelo dvomi o solidarnosti in požrtvovalnosti naših Bregincev.

Dobro napreduje v Breginju tudi kupčija z lesom. Vreme je jako prijazno, dasi tu in tam precej mrzlo. Razun Krna so naše gore še vedno brez snežne odeje.

Iz Gorenjenjega polja.

Fantje in dekleta! Naše društvo »Zornice« se je pričelo gibati. Prebili smo ledino in oprijeli se dela z vso žilavostjo. Izbrali smo si naš društveni dom, v katerem smo imeli že več sestankov. Nismo stopili sicer še v javnost z našim delom, a to upamo čimprej. Tudi fante in dekleta iz Goljevca pozdravljamo v svoji navdušenosti in jih kličemo pod okrilje našega društva. Pozabili nismo pri tem tudi vrlih bivših društvenikov iz Anhovega in vseh onih, ki se zanimajo za naše društvo »Zornice« ter jih vabimo v svojo sredo, da bo bolj krepko donela naša domača beseda. Zatorej fantje, dekleta in kar vas je mož neupogljivih — vsi k nam pod našo društveno zastavo »Zornice«.

Trnovo pri Kobaridu.

Posestnik Velikonja Anton je 10. t. m. po kratki, mučni boleznj preminul v 80. letu svoje starosti. Pokojni je bil oče zelo ugledne družine. Marsikatero lepo zgodbo je znal povedati, zlasti iz njegovega vojaškega življenja iz let 1866. in 1869. Med živimi zapušča svoja dva sinova in hčer. Ostal bo vsem znancem v spominu po svojem mičnem pripovedovanju iz starih let. Pokoj njegovi duši!

Biljana.

Da počastijo spomin pok. sinčka našega g. župana: Zvonkata Juša, darujejo prijatelji njegovega očeta tukajšnji ubožni kongregaciji po 10 lir: Ubaldo Novajoli, Adv. Vincenc Fellenoti, Ivan Famodani, Anton Lacovig, Fagagnalo Alojzij, Pantin Ivan, Perin Ivan, Jurij Nazzi, Cesare Jaconcig, N. Dughero, Nikolaj Panzera, Nikolaj Benordeles, Josip Sartori, Ruggero Fincovig, Riko Russiani, Josip Scherer, Viljem Sfiligoi. Predsedstvo izraža vsem globoko zahvalo za tako primerno počastitev spomina pokojnika. — Naj bi takšne prilike globoke žalosti našle uteho v lajšanju gorja ubogim s primernimi darovi?

Drežnica.

Sprejmi draga »Straža« tudi iz naše občine božične in novoletne pozdrave. V naši zagorski vasi se je zadnje čase nakopičilo toliko novosti, da ne vem če bi mogel vse naenkrat povedati. — Sv. misijon, ki smo ga imeli od 16.—23. nov. se je prav častno izvršil. Na vsakem obrazu si čital tiho zadovoljnost in notranje veselje. Dal Bog, da bi ostali stanoviti v sklepkih, katere smo storili! Hvaležni smo našemu dušnemu pastirju, da je pripravil sv. misijon, in č. gg. misijonarjem za njihov trud. Bog jim poplačaj njihovo delo! — Ustanovili, oziroma oživeli smo naše izob. društvo »Krn«. Pristopilo je takoj nad 100 članov, zavednih mož in fantov. Izvolili smo si odbor, od katerega pričakujemo, da bo držal društvo na pravi višini ter s svojim vglodom kazal mladini pravo pot. Fantje in možje, ki še niste pristopili, zgani-te se! Vsi na delo za naš in naših potomcev blagor. Odposlancu »Prosv. zveze« izrekamo najsrčnejšo zahvalo, da se je potrudil k nam in nam v lepih besedah polnih svetega navdušenja očrtal delo prosvetnih društev! — Slovenščina se v dodatnih urah

točno poučuje v naši šoli. Zanimivo pa je, kako so slovenski otroci v Drežnici naučili italijanskega učitelja moliti »Očenaš«. Toda o tem prihodnjič.

Bukovo.

Dekliški krožek priredi dne 4. januarja ob 2. in pol popoldne na Bukovem krasno igro. Vabimo k udeležbi vsa okoliška društva, zlasti dekleta ki se zanimajo za prosvetno delo.

Kanal.

Dekliška M. Dr. bo imela na praznik sv. Treh kraljev in nedeljo potem ob 2. in pol uri popoldne v župnišču lepo prireditev. Na vspeh je sledeče: 1. *Pastirčki*. Prizorček sestavljen po molitvah iz narodnih pesmi. — 2. *Majka zima in ranjanje njenih otrok* - snežink in vetrčkov. 3. *Daritev nedolžnih otročičev*. Detinski prizor. 4. *Deset svetopisemskih slik*. Recitacija s spremljanjem glasovirja.

Prosvetna zveza.

Organizatorični in telovadni tečaj sta dosegla lep uspeh. Udeležba je bila velika, zanimanje živo in disciplina vzorna. Vsa čast prirediteljem in udeležencem!

Naš čolnič čaka novih naročnikov. Ob novem letu še enkrat opozarjamo na edino slovensko mladinsko prosvetno glasilo v Krajini in pozivljamo vse mladino ljube, naj ne zamude prilike priporočiti družinam in mladini »Naš čolnič«!

List izhaja mesečno, krasijo ga lepe slike in zanimivi članki. Naročajte ga pri: Upravi »Našega čolniča«, Via Mameli 5. Gorizia. Stane za celo leto samo 6 lir.

Tajništvo Prosv. Zveze je prejelo od prijateljev in sodelavcev z dežele nebroj voščil. Na vsa ta voščila odgovorja pristrčno: Tudi Vam, blagi prijatelji in prijateljice srečno, blagoslova polno Novo leto!

„Goriška Straža“

v vsako hišo

Rnžiževnost in umetnost.

Učiteljski koncert v Gorici.

V soboto zvečer je priredil zbor Zveze učiteljskih društev svoj tretji koncert v Gorici. Odkrito povemo, da smo pričakovali več, kot se nam je nudilo. Začetek — polurna zakasnitev tudi nekoliko vpliva na slabše razpoloženje v dvorani — je bil šibak. Intonacija ni bila čista. Vsem pevcem in pevkam se je poznala utrujenost po dolgih, nepretrganih vajah. To je glavni vzrok slabšega uspeha. Spored sam je bil tudi nekoliko prenenoličen za primorsko uho, ki rado sliši tudi lepe melodične linije. »Molitev pastirčkov« smo čuli že lepše zapeto v Gorici. »Zlato v Blatni vasi« je užgalo srca poslušalcev radi skladbe same; tudi tu se je poznala utrujenost.

Drugi del po odmoru, je pa bil na neprimerno boljši stopnji, čeprav še ne zadovoljiv. Najboljše je zbor odpel »Belokranjske svatovske pesmi«. »Biljana«, sicer najlepši komad vsega sporeda, je bila mestoma sijajno podana. Zaključek je bil slabo izbran. Mokranjčev »Kozar« nima efektnega konca. Zato bi taka skladba spadala na kako drugo mesto sporeda. To so sicer stvari, ki nimajo z umetniško stranjo koncerta dosti opraviti, a smo se le pri tem koncertu naučili, da sama umetniška višina ni dovolj. Mora biti tudi spreten spored, razpoloženje med pevci in tudi nekaj za čuteče uho poslušavca.

Zbor je bil manjši kot smo ga sicer vajeni. Najboljši so basi: zvone kot bron. Tenorje je bilo premalo sicer so bili dobri. Ženski zbor pa še ni bil izpolnjen. Naš Srečko Kumar se pa vedno spolnjuje kot dirigent in polaga noto pevcu kar v usta. Škoda, da se pevci zato ne zmenijo preveč. Umetniško stremljenje zbora in njegovega vodje pa zasluži vsekakor vso hvalo.

Ivan Cankarjev „Hlapec Jernej in njegova pravica“ v ital. prevodu.

V zadnji številki »Voce di Gorizia« čitamo obvestilo, da bo s prvim januarjem 1925. pričela priobčevati kot podlistek omenjeno Cankarjevo delo. Prevod je oskrbel Slovincem dobro znani profesor Giovanni Lorenzoni. Z veseljem pozdravljamo to kulturno delo g. profesorja in »Voce di Gorizia«, ki bo seznanilo italijansko javnost z enim izmed najboljših slovenskih književnih proizvodov.

Stara in dobro znana tvrdka

Anton Fanin - Gorica

vošči vsem svojim odjemalcem srečno novo leto in sporoča, da je njena prodajalna v Gosposki ulici (Via Carducci 19.)

Filijalke nima nobene.

Proda se zelo ugodno industrijsko podjetje na Kakeku, obstoječe iz parne opekarne s kapaciteto za en milijon opeke, parne žage s polno jarmenikom in mlina s tremi kamni. Poleg podjetja je posestvo z njivami, travniki in gozdom. Ponudbe je poslati na Zadržno zvezo v Ljubljani, katera daje tudi eventualno potrebne informacije.

Gospa! — Podpisana Vas osebno poznam mnogo let, pa ker ne vem kje stanujete in kako se pišete, sem primorana potem »Goriška Straža« Vam naznaniti, da ste Vi kupila pri meni na božično viljo ob 10. uri 5 komadov prasičjih črev in ste mi plačala s 500 (petsto) lirskim bankovcem (Banca di Sicilia) ki nosi dva podpisa Vam dobro znana. Zato Vas vljudo prosim, da nemudoma pridite k meni poravnat pomoto, ki se je slučajno pripetila, da ne bode imeli večjih sitnosti. Na razpolago mnogo prič.

S spoštovanjem

BULLO LUCIJA

Pokriti trg Gorica, ali pa v lastni hiši, Via Grabizio št. 6

Zahvala.

Zahvaljujem se vsem nabiralcem in darovalcem za nabrano zvoto Lir 168'80, ki so mi bile v pomoč ob izgubi edine hčerke Valerije in v težki boleznj soproge.

Renče.

Anton Stepančič.

BIK na prodaj, 13 mesecev star, 360 kg težak, mešane pasme, pšenične barve z liso na glavi, obeta biti dober plemenjak. Anton Može, Dolenjavas pri Senožečah.

OSMICO, kjer toči izvrstno kapljico po najnižji ceni, je odprl ter se priporoča za obilen obisk — Avgust Figelj. Solkan — Sv. Gorska cesta št. 85. Podprevalj.

ZGUBILA SE je srebrna ženska ura v petek popoldne od sadnega trga do dvorane v Trgovskem domu. Pošten najditelj je naprošen, da jo odda v našem upravnistvo proti primerni nagradi.

TRTE CEPLJENE Lir 50.— prvostne, L. 30.—; drugovrstne 100 komadov pri Ivanu Forčič. Preserje — Comeno.

ISČE SE spretna kuharica za boljšo restavracijo na deželi. Starost do 45 let. Vpraša naj se pri upravi lista, Via Mameli.

LUDVIK ZOTTER, brivec na Travniku št. 17, priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo higijenično brivnico.

Čitajte — Širite „Goriško Stražo“!

ponedeljka naprej. Nazaj grede sprejme avto v naturalijah nabrane darove za Alojzijevešče.

Zveza italijanskih katoliških časnikarjev.

Ko se je vršil socialni tečaj v Torinu so sklenili katoliški časnikarji, da bodo osnovali lastno organizacijo. Priredili bodo tudi enomesečni novinarski tečaj na katoliški univerzi presv. Srca v Milanu. Prihodnji mesec bo že ustanovni občni zbor nove zveze.

Šolske sestre v Tomaju

žele vsem blagim dobrotnikom in znanec zavoda srečno novo leto. Ob enem se tudi pristočno zahvaljujejo blagim darovalkam v Kairi in Aleksandriji. Priporočajo se blagonaklonjenosti vseh tudi v bodoče.

Zopet potres.

Na sveti dan se je začela zemlja tresti v Carigradu, v Smirni na maloazijski obali ter po vsem jugozapadnem Balkanu. V Odrinu in Solunu je potres zahteval številne človeške žrtve.

Idrija dobi slovenskega odvetnika.

Z novim letom otvori v Idriji svojo odvetniško pisarno sodni svetnik v pokoju g. France Vidmar iz Gorice.

Slovenski skladatelj umrl.

V petek zvečer je umrl v Mariboru znani slovenski skladatelj Viktor Parma. Bil je mojster v komponiranju valčkov; kaj prav velikega sicer ni ustvaril, vendar je poskusil dati Slovencem opero in opereto. Zložil je med drugim opere: „Ksenija“, „Teharski plemiči“ in „Zlatorog“ ter operete: „Caričine Amaconke“, „Nečak in Apolonov hram“, ki so se z uspehom izvajale tudi po hrvatskih in čeških odrih. Tudi njegovi „Mladi vojaki“ so znani po vsem Slovenskem. Njegove skladbe so melodijozne in imajo nekatere italijanski kolorit; se pač pozna, da se je po njegovih žilah pretakala italijanska kri. Blag mu spomin!

Čuden profesor.

V beograjskih listih je napisal ljubljanski vseučilišni profesor dr. Mirko Kosič težko in neosnovano obtožbo proti svojim kolegom - profesorjem na ljubljanskem vseučilišču. Očita jim nezmožnost, avstrijskanstvo in podobne stvari, kot so v sedanjem boju v Jugoslaviji v dnevni rabi. Sedaj pa listi iste stranke kot je g. profesor, pobijajo izvajanja profesorja - strankarja. Da se kak znanstvenik tako daleč spozabi, da napade vsled siepe strankarske zagrizenosti tisti znanstveni zavod, kjer sam predava, ni osamljen slučaj. Vzrok leži v tem, da postanejo vseučilišni profesorji moške, ki nimajo druge kvalifikacije kot samo strankarsko izkaznico.

Nesrečen božič.

V nekem ameriškem mestecu so priredili letos božičnico revnim otrokom. V mestnem gledališču so postavili veliko božično drevo. Pri prižiganju sveč je neka deklica po neprevidnosti zažgala okraske na njem in velik plamen je objel vse drevesce ter se razširil po celem prostoru. V veliki paniki je bilo opečenih mnogo otrok, med temi jih je 42 vsled opeklin umrlo. Nesrečne mlade žrtve božičnega veselja so pokopali nato v skupnem grobu.

Kako so umorili Matteottija.

Zdravniki-veščaki so imeli nalogo, da pregledajo truplo umorjenega poslanca in doženejo, kako je bil umorjen. Na podlagi preiskave so izjavili, da so ga morilci parkrat zabodli z nožem v gornjo stran levega dela prsi in s tem zadeli v srce. Da bi se umor vsaj nekoliko lepše naslikal, so širili v javnosti vesti, da so ga zadušili. Dokazano je tudi, da so ga umorili v avtomobilu in potem prepeljali truplo pod grm, kjer so ga našli.

To je dokazala sodnija; italijanska javnost pa je nad posrednimi in neposrednimi povzročitelji vnebovpijočega zločina že izrekla svojo obsodbo.

„Božični preludiji in meditacije“

so izšli. Dobijo se pri skladatelju Karlo Adamiču, Koprivnica (Hrv.) S. H. S. za 7 lir. Denar naj se v pismu priloži.

Občinske volitve v Kanalu.

Pri občinskih volitvah v Kanalu, ki so se vršile včeraj, v nedeljo, je zmaga slovenska lista, kateri je načeloval bivši župan g. Kristjan Baudaž, z veliko večino. Od petnajstice občinskih mož jih je 12, ki so odločni, zavedni Slovenci. Tudi trije iz manjšine so moške iz ljudstva, ki ne bodo, tako upamo, nikoli izdajali ljudskih interesov. Čast in hvala zavednim volilcem!

Spominske znamke za sveto leto.

Od 24. t. m. dalje pa do 31. decembra leta 1925 bodo ob priliki svetega leta v veljavi posebne spominske znamke in vatikanske misijonske razstave. Te znamke so veljavne za frankiranje pisem, tiskovin in vzorcev.

Preganjanje komunistov.

Zadnje čase so pričeli skoro po vseh državah s preganjanjem komunistične stranke. Te dni so v Romuniji neznani ljudje vdrli v vilo nekega ministra; to je dalo povod, da je policija zaprla čez 400 komunistov. Narodom bo le v škodo, dokler ne bodo njih državniki uvideli, da se ideje pobijajo le z idejo, ne pa z orožjem in zaporom.

Zamorca perejo.

Nemški diplomatski zastopnik v Ženevi je poslal „Društvo narodov“ obširen spis, kjer zahteva poleg drugih točk tudi to, da se očitno razglasi, da ni Nemčija nič kriva svetovne vojne. Kako pridni hočejo sedaj biti, ko so zgubili igro!

Dvolirski bankovci!

Dvolirski bankovci so veljavni le še do jutrišnjem! Do 10. januarja 1925 jih je možno zamenjati pri vseh pokrajinskih oddelkih zakladnega ministrstva; morajo jih zamenjati tudi vsi poštni in železniški uradi!

Kralj Aleksander v Parizu.

V soboto zjutraj ob 7. uri sta prispela v Pariz jugoslovenski kralj in kraljica. Potujeta pod izmišljenim imenom grof in grofica d'Avala. (Avala je griček nad Belgradom.) V Pariz sta šla radi boleznj princa Arsena, tako uradno razglašajo. Najbrže gre pa tudi za politiko...

Naročniki „Goriške Straže“ obnovite in plačajte čim prej naročnino za prihodnje leto! Agitirajte za list in pridobite mu novih naročnikov! „Goriška Straža“ izhaja dvakrat v tednu in stane za celo leto 15 Lir, za inozemstvo 35 Lir. Kdor plača do 15. januarja celoletno naročnino za 1925 dobi na vrh še „Goriško Pratico“ za 1925. Nihče naj ne zamudi lepe prilike!

Važen ferman občinskega tajnika na Grahovem.

Prejeli smo in priobčujemo:

Vsi duhovski uradi grahovskega županstva so prejeli od županskega urada sledečo okrožnico:

„Ker se širi v občini navada, da se vsakemu navadnemu mrliču zvoni trikrat na dan, ima županstvo kot krajevna politična oblast pravico to navado odpraviti ter dovoliti trikratno zvonjenje le papežu, škofom, prelatom, duhovnikom in drugim dobrotnikom ali pa na ukaz višje oblasti.“

Prosi se torej, da blagovolite semkaj sporočiti tozadevno mnenje cerkvene oblasti.“

Župan: Rink.

Samo laški pečat:

Comune Gracova — Serravalle distr. Gorizia, prov. Friuli.

Brez komentarja.

Kako sodi Giolittijevo glasilo o govoru poslanca Besednjaka.

V dnevniku »La Stampa«, ki je glasilo bivšega ministrskega predsednika Janeza Giolittija, je priobčil znani časnikar Miniroli svoje mnenje o govoru poslanca Besednjaka v rimskem parlamentu. Sodba velikega dnevnika se glasi:

»Poslanec Besednjak je branil proti Gentilejevi reformi pravice drugorodnih manjšin. Problem, katerega je obravnaval slovenski poslanec, spada med tiste, ki se dotikajo najglobljih in najbolj občutljivih strani našega političnega in kulturnega življenja. Gre za problem, katerega ni mogoče rešiti z duševnostjo nacionalizma, ki je gluh za najbolj navadne zahteve svobode srca. Parlament je grdo napadal drugorodnega poslanca, toda on se je znal mirno hladnokrvno postaviti po robu izpadom te nestrpne zbornice, dočim ga je predsednik parlamenta poslanec Rocco pozival z neobičajno nepopustljivostjo k poslovanju in minister Casati mu je delal medklace, v katerih je kazal skrajšen nacionalizem, ki bi moral biti brez dvoma tuj njegovemu umu, njegovi kulturi in njegovi duševnosti.«

Ta sodba je važna, kajti iz nje se vidi, da priznava resna italijanska javnost velik pomen nše borbe. Gre v resnici za najbolj temeljne vprašanje vesti in človeške svobode. Mnenje velikega italijanskega dnevnika je važno tudi raditega, ker ni izključeno, da postane »Stampa« glasilo bodočega načelnika italijanske vlade.

Italijansko trgovsko širjenje.

Te dni so dokončali v Pragi priprave za ustanovitev italijanske trgovske zbornice. S tem se bodo trgovski odnosi med Italijo in Čehoslovaško zelo poglobili.

Kdaj bomo pravi Italijani?

Prijatelj nam piše:

Pred kratkim sem imel priliko poslušati razgovor med Italijanom iz starih pokrajin in tukajšnjim Italijanom-domačinom.

Zadnji je krepko zatrdil: »Mi smo Italijani!« Prvi mu je smehljaje odgovoril: »Kaj še? Pravi Italijani boste tedaj, ko se boste naučili trpeti lakoto, ko boste spali na trdih tleh in prenašali največjo revščino.«

Solnčna bodočnost se nam torej obeta!

Katoliška Francija brani svojo vero!

Sedanji francoski ministerski predsednik Herriot je začel že pred meseci dobro premišljeno gonjo proti katoliški cerkvi. Začele so se debate o odpravi francoskega poslaništva na papeževem dvoru; nato je izdal par odlokov, naperjenih proti samostanom. Tedaj je pa završalo po vsej Franciji. Katoliške vrste so se strnile. Ustanovila se je „Narodna zveza francoskih katoličanov“, ki se je izbrala za voditelja generala Castelnaua, moža, ki se je v svetovni vojni zelo odlikoval. Ta zveza prireja shode po državi; ne razpravlja o političnih vprašanjih, ker so francoski katoličani pristaši mnogih strank, pred seboj ima edini cilj: uveljaviti pravico katoliške cerkve nele v privatnem, ampak tudi v javnem življenju. 7. in 8. decembra se je sestal zbor 20.000 mož v Bretaniji, v severo-zapadni Francoski, na jugu države je istočasno zborovalo 50.000 mož; zadnji teden pa v velikem obmorskem mestu Bordeauxu 12.000 mož. S teh mogočnih manifestacij krščanske in katoliške misli, pošiljajo vladi svoje posebne zahteve. Posebno poudarjajo, da se ne sme ukiniti poslaništvo v Vatikanu in da se bodo borili do zadnjega moža proti brezverskim vladnim ukrepom. Katoliška Francija je spregovorila; Herriot, ki misli, da bo mogel nadaljevati s starimi proticerkvenimi gonjami, bo moral spoznati, da so padli vsi, ki so cerkev preganjali.

Pokrajinski kmetijski sveti.

Vsled kr. odloka z dne 23. oktobra 1924 šteje 1665 ima vsaka pokrajina možnost, da ustanovi svoj lastni kmetijski svet, ki mu je poverjena kot javno-pravnemu bitju važna naloga. V njegovo pristojnost spadajo vsi ukrepi, ki se nanašajo na povzdigo in pospeševanje kmetijstva. Sklepi sveta so končno veljavni.

Umetniška turn ja

„Slovenskega kvarteta“

obeta izreden umetniški užitek. Koncerti se bodo vršili, kakor je bilo napovedano, dne 3. januarja zvečer v Gorici, 4. januarja popoldne v Ajdovščini, 5. januarja zvečer v Tolminu in 6. januarja zvečer v Idriji. Na vspredu so najlepše slovenske umetne skladbe in narodne pesmi. Pri koncertu, ki ga priredi kvartet v Gorici, nastopi tudi popolni mešani zbor Pevskega in glasbenega društva. Več se izve iz plakatov in programov, ki se nalepijo te dni v Gorici in okolici ter povsod v onih krajih, kjer se bodo vršili koncerti.

Ali si že plačal naročnino za 1925?

Svoje vrste čistijo.

Vsak dan prinašajo fašistovski časopisi vesti v izgonu raznih fašistovskih odličnikov iz vrst fašistovske milice. Na novo so črtali poslanca Rocco in Corginija, ki sta zapustila fašistovsko stranko. Ej, ko je gnoj v hlevu visoko, se cedi gnojnica okoli hiše...

Ponekod zmrzujejo, mi se pa skoraj potimo.

Pretekli teden je bil v zapadni Ameriki tak mrz, da je devetindvajset oseb zmrznilo. Delavci na prostem so morali zbežati k pečem. Pri nas je pa bilo za božič prav velikonočno vreme. Na božične praznike je kazal toplomer na solncu do 18 C° nad ničlo. V Ameriki pa 30 C° pod ničlo!

Sejmov ne bo.

Goriška občina javlja, da so po odredbi kr. prefekture vsi sejmi in javna prodaja govedi, ovc, prašičev koz zabranjeni vsled boleznj slinovke. Ta odredba velja v celem goriškem okolišu do nove objave.

Žganjekuharjem!

FINANČNI TEHNIČNI URAD V GORICI SPOROČA: Z ozirom na to, da je mnogo občin prošlo za pojasnila, kako se mora vzditi priprava za žganjekuho, se daje vsem prizadetim v znanje, da se mora vzditi samo kotel za kuhanje žganja. Ne bodo mogli dobiti dovoljenja za kuhanje žganja oni, ki tega ne bodo storili. **NI POTREBA UNIČITI KOTLA:** pač pa se ne sme vporabiti kotel za žganjekuho, če prej ni vzdin ali pa na drug način tako pritrjen, da ga ni mogoče prenašati iz kraja v kraj. Naravno je, da je treba pri kotlih, ki so pritrjeni na železno ogrodje, vzditi oziroma na drug način pritrditi železno ogrodje (fornel). Kotel se sme torej kot prej snemati.

FINANČNI TEHNIČNI URAD I-STOČASNO SPOROČA, da onim, ki so zapostveni z žganjekuho, ki so dobili zadnje dni dovoljenja za žganjekuho kakor tudi onim, ki mislijo še kuhati, če bo morebiti dovoljena žganjekuha proti polovični taksi še nadalje v mesecu januarju, **NI TREBA VZIDATI kotla, dokler ga niso odra-bili**

Tajništvo kmetsko-delavske zveze.

Listnica uredništva.

»Čolnič«, Breginj: Naznanilo prireditve smo žal nepozno prejeli. Pozdrave!

Dr. J. Lovrenčič, Kranj: Pismo prejeli. Pozdrave!

T. A. Idrija, št. 9.: Hvala za pozdrav! Znamke se nabirajo.

A. B., Kojsko: Fašistovska družba, ki ste jo okrtali v svojem dopisu, to popolnoma zasluži. Ker je pa dopis zelo osebni, smo ga za zdaj odložili. Zglasite se pri priliki v uredništvu, da se bomo o zadevi podrobneje pomenili.

Razširjajte povsod „Naš čolnič“!

Tako si prihranimo vsaj škodo, da izkoristijo slučaj naši nasprotniki.

Napadalca poslanca Misurija, go-spoda Bonacorsija je srečal nekaj časa pozneje Mussolini ravno ko je zapuščaj ministrski svet in ga je ljubeznivo pobožal po licu.

Napad na poslanca Fornija.

Nekega popoldneva — nadaljuje Rossi — me pokličejo telefonično v palačo Chigi k Mussoliniju. Našel sem predsednika grozno razkačenega radi govora, ki ga je imel Forni v mestu Bielli. Kričal je na ves glas, da fašizem ni sposoben se braniti. »Kaj dela Dumini? (Morilec Matteottija, op. ur.) Ali si...« (sledi nedostojen izraz.) Skušal sem pomiriti Mussolinija — pravi Rossi — in sem mu prigovarjal, da Fornijeva struja ni vladi, kdovekaj nevarna. Končno sem pa vendar obljubil, da pojdem k Giunti in se zmenim z njim o nadaljnjih korakih. Sklenila sva, da mora dobiti Forni temeljit pouk, toda priporočal sem, naj Forni radi njegove preteklosti le pretepejo.

Glede umora Matteottija trdi Cesare Rossi, da je on nedolžen in odklanja vsako direktno odgovornost.

—o—

Spomenica Cesare Rossija je znamenit dokument, ki bo imel veliki odmev v vsej italijanski javnosti.

»Mondo« pravi, da bi morala že ta spomenica sama na sebi prisiliti Mussolinija, da odstopi.

Država vednih uporov.

Morda ni države na svetu, kjer bi bilo toliko državnih prevratov, kot v Albaniji. Tu so doma svobodoljubna plemena, ki ne trpe nad seboj urejene vlade. Spore postruje še verska razlika med katoliškimi rodovi na severu in drugoverskimi na jugu. V predvojnih letih so evropske velesile hotele postaviti Albancem nemškega princa Wieda za kralja; čez par dni je že moral pobrati kraljevsko krono in iti nazaj domov, ker je bil protestantske vere, ki je v Albaniji sploh ni. Upore in nemire netijo pa tudi evropske države same. Albanija zapira pot do morja Jugoslaviji; na jugu pa si je italijanska država že pred vojno skušala ustvariti trdno oporišče za svoje načrte na Balkanu. Tako se je dogajalo, da so druge države postavljale predsednike ali kralje, a Albanci so jih pregnali z orožjem in igra se je zopet skrajja začela.

Nov upor.

Letos je to že drugi državni prevrat v Albaniji. V juniju so strmoglavili ministrskega predsednika Ahmed beg Zogu-ja in postavili na vlado Fan Nolija. Prvi se je zatekel v Jugoslavijo, Fan Noli pa se je opiral na Italijo. Pa že takoj ob nastopu nove vlade se je pokazalo, da nima večine. Novi ministrski predsednik je razgnal

parlament, kjer so sedeli po večini pristaši Ahmed beg Zogu-ja. Nato bi se imele vršiti volitve, pri katerih je Fan Noli upal dobiti večino. Te račune mu je hotel prekrizati pregnani ministrski predsednik in je začel oborožen upor. Na njegovi strani je precej odličnih Albancev, med temi župan mesta Skader in najhrabrejše albansko plemo, Miriditi. Fan Noli pa pomagajo divji Kačaki pod glasovitim vodjo Bajram Curom. Fan Noli je hotel ustvariti med tujimi diplomati razpoloženje zase in je poslal protestno brzojavko pa Društvo narodov, češ, da se Jugoslavija vmešava v albanske homatije, ker so vladne čete ujele med uporniki tri jugoslovanske vojake. V različnih zbornicah so poslanci vpraševali svoje vlade, kaj je v Albaniji. Italija je poslala celo nekaj svojega brodoma v albanske vode. Angleške križarke plujejo od Malte proti Valoni in Draču. Jugoslovanski minister dr. Ninčič pa skuša prepričevati vlade v Londonu in Parizu, da ni njegovi državi nič na tem, kdo zmaga v Albaniji.

Uporniki zmagajo

Ahmed beg Zogu, mladi in vztrajni vodja uporniških čet, se ni brigal nič za te proteste. Na božični večer je bil le še par kilometrov pred Tirano, glavnim mestom Albanije. Na dan sv. Štefana so že vkorakale v glavno mesto prednje straže vstaške armade. Ob šesti uri je bila Tirana popolnoma v lasti Ahmed beg Zogu-ja. Fan Noli in njegovi ministri so zbežali v Drač in se vkrcali na ladje, odkoder so se prepeljali v južnoitalijansko mesto Bari. S seboj so odnesli tudi državno blagajno. Zmagovalca je ljudstvo živahno pozdravljalo. Nova vlada bo najbrže izbrala za sedež mesto Skader. S tem je revolucija končana. Vprašanje pa je, za koliko časa, ker se baje pripravljajo Fan Noli-jevi pristaši na nov odpor v mestu Valona.

Volivni boj v Jugoslaviji.

Ko se je posrečilo Pašiču priti zopet do vlade, je bila glavna naloga, razpis novih volitev. Za sedanjio vlado so najnevarnejši nasprotniki: Hrvatska republikanska seljačka stranka, Slovenska ljudska stranka in Davidovičevi demokrati.

Slovenska ljudska stranka, predstavnica slovenske misli, se je pod spretnim vodstvom dr. Korošca tako gibala, da ji ne morejo nasprotniki očitati nobenega protidržavnega zadržanja. Njene vrste se zdaj sicer nekoliko sčistijo, a bodo tem bolj strnjene šle v volivni boj. Geslo: za slovensko samoupravo in poštenje v državi, bo tudi pri februarjskih volitvah pritegnilo marsikaterega volivca, ki bi sicer ne pristopil k skrinjici Slovenske ljudske stranke. Večina slovenskega ljudstva bo oddala svoj glas kandidatom te stranke.

In v mogočnem zboru vseh zemljanov kipi zahvalna molitev:

»Preljubi kralj, mi so se zbral v ta kraj opolnoči te počastit in zahvalit prijeti kaj moči.
O bodi češčen noč in dan nam grešnikom na svet poslan!
Naj te slavi, vse kar živi kristjan vse svoje dni!...«

Božična pesem vsa tako domača, priprosta in prožeta od vere, nas je objela v svoji čisti lepoti in božični toploti. Božič je uprl svoj velik, pretresujoč pogled v globino naših src: doli še odmeva v njih ona večnolepa pesem otroške nedolžnosti, božičnega veselja, pesem vere, pesem Božiča? Ali je v nas ugasilo to najsvečnejše čustvo? Narodna pesem, »če jo starejši prezirajo, se umakne k mlajšim otrokom. Če jo omalovažujejo v mestu, se umika na deželo, v mirne kmečke domove.« (Dr. Jeraj). »Narodna pesem ljubi tihe, domače koticke, kjer je mir in zbranost.« (O. Böckel). Mi pohitimo za njo v najtišjo samoto! Tam je naša pesem, naš Božič!

Radikalna stranka in samostojni demokrati bodo šli skupno v volivni boj po vseh volivnih okrožjih, kjer obstojata obe stranki. Radikalna stranka bo, kot večinska stranka v stari Srbiji, imela za seboj večino Srbov. Zemljoradniki ji ne bodo mogli dosti škoditi, ker je njihova stranka še mlada. Tako bo najbrže obveljala radikalna stranka kot predstavateljica Srbov, kakor je Slovenska ljudska stranka zastopnica Slovencev.

Boj proti Radiću.

Hrvatski kmetski voditelj, Štefan Radić je s svojo cik-cakarsko politiko povzročil, da so sami njegovi pristaši začeli zahtevati od njega malo več doslednosti. Vendar so taki pojavi bili osamljeni, ker hrvatski kmet brezpogojno zaupa Radiću, ki ima naravnost blesteč dar govornišstva in povleče maso za seboj, kamor hoče. Njegova politika je tako postala politika vsega hrvatskega naroda; on je odločeval. Te more so se hoteli pristaši Pašiča in Pribičevića otestiti, ko so na ministrski seji 23. t. m. sklenili, da se bo uporabljal proti Radićevcem zakon o zaščiti države. Kot razlog za to, so navedli dejstvo, da je hodil Radić na obiske k boljševikom v Moskvo in se včlanil s svojo stranko vred v tretjo internacionalo. Stranka se mora zato razpustiti, vsi njeni voditelji pa pozapreti po tistem zakonu, ki je bil namenjen za komuniste.

Nezakonita vladina odredba.

Z opisanim sklepom je vlada zadala Hrvatom hud udarec. Postavila se je v odkrit boj proti njim. Opozicijski listi poudarjajo, da je vlada nezakonito postopala, ker niso dokazani stiki Radićeve stranke s kakimi osebami ali stranko v inozemstvu, ki bi imeli namen, »da bi se dobila odtoč pomoč za revolucijo ali nasilno izpremembo sedanjega političnega stanja v državi.« Tako se namreč glasi peti odstavek prvega člena zakona o zaščiti za državo, ki naj tvori podlago za razpust Radićeve stranke. Pravkar pa prihajajo poročila iz Beograda, da vlada še ne izvaja svojih sklepov. Vsi trezni krogi v Jugoslaviji smatrajo ta poskus za nekako

obznano, za nasilje ne le proti eni stranki, ampak proti enemu izmed treh bratskih narodov.

Radić s svojim nastopom sicer večkrat zavira notranjo ureditev države, a s silo se še ni dalo preokreniti politične miselnosti ene cele stranke ali kar celega naroda.

Nov napad na naš jezik!

Kakor izvemo od dobro poučene strani je pripravljen nov napad na naš ubogi, preganjani slovenski jezik. Napad je naperjen na slovenščino na tako imenovanem slovenskem učiteljskem v Tolminu. Izšel je namreč dekret, ki s prvim januarjem 1925. odpravlja slovenski jezik kot predmet v vseh treh višjih razredih in v prvem razredu nižjega oddelka. Učni jezik ostane za enkrat še slovenščina, kot predmet se pa slovenščina ne bo več poučevala. Ali si morete zamisliti večjo nesmisel? Ali ni jasno, da ga je stuhtala peklenska zloba, ki se ne plaši najbolj smešnih, resnega človeka ne vrednih dejanj, samo če zadenjo osovražene Slovence.

Učiteljske v Tolminu je bilo ustanovljeno kot slovenski zavod. Do l. 1927—28 bi moralo tako tudi ostati v celoti. Sicer je bil v resnici slovenski značaj zavoda zelo boren in so se čule mnoge opravičene pritožbe, toda mi smo molčali. V svoji skromnosti smo bili tudi za to mrvico hvaležni. K nameri, ki jo zgoraj omenjamo, pa ne moremo molčati. Prebrida in pretrpka je krivica, ki se hoče nam zadati. Naravnost norčevati se hoče oblastvo iz nas in naših najsvečnejših pravic. Na slovenskem zavodu naj se ne poučuje slovenski jezik. Na zahrbtnen način se hoče tem potom izriniti in odpraviti slovenski učni jezik ter napraviti iz naših slovenskih dijakov — bodočih vzgojiteljev tro-po nezrelih, stanovsko in splošno neizobraženih ljudi. Grdi naplek je očit: zapreti našemu ljudstvu vire izobrazbe in potem nezavedno, topo maso čimprej raznaroditi.

Človeku zavre kri, ko vidi tako postopanje. Pa, ostanimo hladni! Pravica je z nami in pravica bo zmagala!

DNEVNE VESTI

Jubilej vsega krščanskega sveta.

Letos praznuje krščanski svet trinajseti »Sveto leto«. Praznovanje Svetega leta je začelo l. 1300 pod papežem Bonifacijem VIII. Pomen tega slavlja je tem, da kliče sveti oče vernike k skupni pokori in skupnem očiščevanju ter pridobivanju odpustkov. Zadnje sveto leto se je praznovalo pod Leonom XIII. l. 1900. Sicer je bilo spočetka določeno naj se praznuje sveto leto le vsakih 100 let; a potem se je ta doba skrajšala na 50 let. Romarji, ki prihajajo iz vseh delov sveta v Rim, morajo obiskati štiri glavne bazilike: sv. Petra, sv. Pavla, sv. Janeza Lateranskega in s. Maria Maggiore, da dobe popoln odpustek. Na letošnje božične praznike je papež Pij XI. slovesno otvoril Sveto leto s tem, da je odprl Sveta vrata v baziliki sv. Petra. Tako se bodo tudi letos vile dolge procesije romarjev v večno mesto. Velike slovesnosti se pripravljajo; italijanska in vse države, kjer žive katoličani dajajo olajšave romarjem v Rim. Zopet se bo oziral ves krščanski svet tja, kjer stoji Kristusov vikar, ki deli blagoslov vsem, ki so dobre volje.

Mohorjeve knjige so izšel.

V petek zjutraj je bil koledar dotiskan, nato so ga šivali ter vezali. V pondeljek so knjige sortirali za vse duhovnike. Jutri, v torek gre kamijon na prvo pot in do petka bo zadnja kočica imela Mohorjeve knjige. — Vsak ud dobi naslednje knjige: 1. Koledar, 2. Gospodarsko čitanko, 3. roman Na Indijo, 4. povest Preužitkarji, 5. Kot peto knjigo dobi vsak član imenik udov, ki

se deloma razpošlje z drugimi knjigami, deloma pozneje par dni kasneje. 6. Kdor je naročil molitvenik, plača zanj dve liri (tržna cena 4 lire).

Za prihodnjo publikacijo (za leto 1926.) prosi odbor gg. poverjenike, da nam čimprej določijo nabiralne pole, v ta namen pozivljamo vse slovenske vojake v Italiji, da se kar najhitreje vpišejo, ker želimo izdati knjige že jeseni. Da je mogla celovška Mohorjeva družba izdajati knjige oktobra ali novembra, zato je zaključevala nabiranje udov že 5. marca; v tistih časih je družba prvi teden po 5. marcu že naročila papir iz tovarne ter ga tudi prejela v enem tednu. Danes morajo tiskarne čakati na naročila iz tovarne po 4 do 6 tednov. Stara Mohorjeva družba je imela vrhutega neko gotovo stalno število udov, naša družba ki ne tiska knjig za »publiko« in za trg, marveč za svoje ude, zamore izvršiti naročbo papirja šele po ugotovljenem številu udov.

G. M. D.

Razpošiljanje knjig se bo vršilo po sledečem redu: Prvi dan s tovarnim avtom: Gorica - Kanal - Volče - Kobariid - (za Bovec se oddajo knjige avtokorijeri) Tolmin - Sv. Lucija - Vipava - Ajdovščina - Črna - Gorica; drugi dan: Gorica - Prvačina - Rihemberk - Komen - Dutovlje - Sežana - Štorje - Senožeče - Postojna - Šempeter - Knežak - Trnovo - Bistrica - Naklo - Kozina - Dolina - Trst - Opčina - Nabrežina - Gorijsko Vojšičica - Opatjeselo - Miren - Gorica. Sami pridejo po knjige: Goriška okolica, dekanija Biljana, dek. Ločnik, Trnovo, Čepovan. Knjige se dobe od

Tega ni bilo in tudi ne bo, nocoj je rodila Devica Bogá!

Človek, zamaknjen v to prelestno božjo lepoto, ves vznemirjen odpre Jezušku svoje prekipevajoče srce:

»Ah moj bratec kaj se ti zdi?
To srce v meni gori,
od ljubezni se topi.
Solz potok teče 'z oči.
Kir sem videl ljubezen tam
od veselja ne vem kam.
Jast pač menim to zares,
da je veselje iz nebes!«

Bratec mu odgovarja:

»Tako sem vesel,
da ne vem kaj začeti.
Take prikazni še ni bilo na svet.
Tam je en lepi fant,
Ima prav svetli gvant.
Tako vesel v naročje b' ga vzel...«

Zemljani odpevajo:

»Bodimo danes veseli zató,
ker nam odprto bo zopet nebó...«

»Nezgruntana dobrota: — Bog je človek postal. Dolgo smo mi čakali skozi štiritažen let. In vendar smo dočakali — nebeško gnado spet.«

Leto 1924 tone v preteklost. Ko je vstalo in zagospodovalo, smo ječali pod težko pestjo, ki nas je tiščala k tlom. Ko se poslavlja ta pest ni še nič bolj lahka. Jedek in bridek bo zato naš spomin na to leto. Nervozni tresljaji krčijo včasih sicer pest, ki teži naš hrbet, zamolkli odmevi čudnih slutenj prihajajo do nas, toda, bratje, ali ni mogoče, da se zamenja samo pest?

Vsekakor: Kalvarija našega trpljenja je dosežena. Težjega križevega pota kot dosedanjega naše noge ne bodo več hodile, tako je naše uverjenje. S tem uverjenjem stopamo v novo leto — sveto leto. Naj bi posvetilo naše tuge in muke in nas privedlo do vstajenja. To želimo sebi, prijateljem, naročnikom, čitateljem, vsemu našemu ljudstvu!

Uredništvo in upravništvo.

Kaj se godi po svetu? Usodepolna spomenica zaprtega Rossija.

Cesare Rossi, sotrudnik in svetovalec Mussolinija ter načelnik tiskovnega urada ministrskega predsedništva je bil, kakor znano, zaprt radi Matteo'rijevega umora in se našla še danes v rimskih ječah. Obdolžujejo ga, da je organiziral strašni zločin proti socialističnemu poslancu. Fašisti so ga zapustili ter nagrmadili na njegova ramena vso krivdo radi nečloveškega hudodelstva nad Matteo'rijem.

Cesare Rossi je napisal v svojo orbrambo spomenico, ki je prišla sedaj na svetlo in v soboto so jo priobčili skoro vsi italijanski časniki. Izpovedle Cesare Rossija so naredile na italijansko ljudstvo silovit vtis, in sicer radi tega, ker je bil Cesare Rossi: eden izmed voditeljev fašizma, ki je videl vsaki dan Mussolinija in sodeloval z njim več let kot njegov najboljši prijatelj in njegova desna roka.

Kaj je pomenil Rossi v fašistovski stranki?

Podajmo bravcem »Goriške Straže« vsebino znamenite spomenice, kakor jo je obelodanil »Corriere della

Sera«, »Mondo«, »Popolo« in tudi tržaški »Piccolo«.

Že leta 1915. — pravi Cesare Rossi — sem sodeloval z Mussolinijem in stopil v uredništvo njegovega lista »Il Popolo d'Italia«. Ko je bila v oktobru leta 1922. zmagovito zaključena fašistovska revolucija, me je vzel Mussolini s seboj v Rim in me imenoval najprej za svojega političnega tajnika. Nato me je naredil za načelnika tiskovnega urada pri ministrskem predsedništvu. V februarju 1923. sem bil odlikovan od stranke, ki me je imenovala za častnega korporala fašistovske brambe, katerih je bilo tedaj le štiri: prvi je bil Mussolini, jaz četrti. V marcu leta 1924. sem bil proglašen za kandidata v milanskem okrožju, in sicer je sledilo moje ime takoj za Mussolinijem. Za poslance so me hoteli imeti tudi v okrožju Lucca, toda jaz sem obe kandidaturi odklonil ker je Mussolini ponovno naglašal, da moram ostati kot nekaka reserva izven parlamenta, ker se bo fašistovska revolucija še nadalje razvijala in bom tedaj zelo potreben. To sem omenil radi tega, da

ne bodo mislili ljudje, da sem naveden pretepač, ampak mož, ki je nekaj pomenil in imel ugled.

»Vse, kar se je zgodilo, se je zgodilo po volji Mussolinija«.

Iz maščevanja ali pa iz strahu pripisujejo fašisti, vlada in časniki moji osebi vso krivdo radi nasilstev in nezakonitosti, ki so se zvršile v državi po pohodu na Rim. Izjavljam takoj, da, vse, kar se je zgodilo, se je zgodilo vedno po volji Mussolinija, ki je vse odobral ali bil sokriv.

Omenim samo napad na poslanca Amendolo, ki ga je ukazal brez moje vednosti Mussolini generalu De Bonu in ki ga je organiziral konzul Candellori. Omenim nasilstva proti poslancu Misuriju, ki jih je organiziral po nasvetu Mussolinija general Balbo. Omenim nasilstva proti poslancu Forniju, ki jih je naročil Mussolini meni in sem jih nato organiziral z Giunto. Spominjam se naskoka na vilo bivšega ministrskega predsednika Nittija in demonstracij proti opoziciji, katere je naročil Mussolini Foschiju. Spominjam se, kako je Mussolini predlagal, naj dobi poslanec Ravazzolo, (iz naše pokrajine Furlanije, op. uredništva) »zasluženi pouk« radi nediscipline v stranki. Omenjam požig katoliških izobraževalnih društev v Brianzi, ki ga je zapovedal Mussolini najprej poslancu Maggiju, ukaz je nato ponovil meni.

»Svinec je določen za nasprotnike«.

Pristavljam, da je dobival komendator Fasciolo, (osebni tajnik Mussolinija) vsaki dan ukaze, naj pošlje posameznim snoparskim organizacijam v državi imena oseb, ki podpirajo z denarnimi prispevki časopise »Voce Repubblicana«, »Avanti«, »Giustizia« i. t. d. Te osebe je bilo treba preteptati in jim dati ricinovega olja. Ves nasilni značaj Mussolinijev se izraža tudi v člankih, ki je napisal brez podpisa po pohodu na Rim. Najbolj grozilni in divji članki, katere sta priobčila »Il Popolo d'Italia« in »Impero«, so izšli izpod njegovega peresa. Zanimiva so tudi pisma, katera je pošiljal Mussolini svojim pristašem. Ko je v Florenci izbruhnil nekoč spor med fašisti in je eden izmed njih bil umorjen, je napisal Mussolini pismo, v katerem pravi, da mora biti svinec določen samo za nasprotnike.

Značaj Mussolinijev.

Vse to — nadaljuje Rossi — odgovarja popolnoma Mussolinijevemu značaju, ki je nasilen, obenem diplomatičen in vselej spremenljiv. Ko je šlo za glasovanje v parlamentu, je Mussolini govoril sicer o redu, o zakonitosti, a proti temu se je upiral njegov nasilni in krvoločni značaj, ki je bil nezadovoljen s polovičnim uspehom fašistovske revolucije. Ko smo se zjutraj javljali pri njem na raport, je imel navado govoriti o na-

daljnem razvoju revolucije ter pravil: »Prihodnjič bom... Tu je rabil izraze, ki jih radi dostojnosti ni mogoče ponoviti. Da označim bolj ostrače nezakonitosti, v katerem je živel Mussolini in v katerem smo morali tudi mi živeti, omenim samo nastopni dogodek. Nekega jutra je prišla v roke ministrskega predsednika brzojavka, v kateri je izražala neka družina iz Kremone svojo solidarnost pesniku D'Annunziju. Brž je ukazal, naj se pošlje Farinacciju brzojavka, da dá podpisani družini pit ricinovo olje in jo pretepe.

Jedel z boljšim apetitom.

Cesare Rossi se spušča nato v podrobnosti in popisuje obsežno posamezna nasilstva. Poslanec Amendola — pravi Rossi — je bil napaden in so ga pretepli, ne da bi bil jaz za to vedel. Čital sem o napadu v časniku in sem telefoniral poglavarju vse državne policije generalu De Bonu, da bi zvedel, kaj se je zgodilo. Iz njegovih dvoumnih odgovorov sem takoj spoznal, da gre za državni zločin, ki so ga skuhali v družini. Pozneje sem šel osebno k De Bonu in izvedel, da je napad vodil konzul Candellori. Poprašal sem, kaj misli o stvari Mussolini, ki je bil tedaj na božičnih praznikih pri družini v Milanu. »Začetkoma se je delal, kakor da ga napad močno jezi. Stali so pri telefonu najbrž drugi ljudje. Pozneje me je poklical še enkrat na telefon in mi rekel ob koncu razgovora, da mu je kosilo danes boljše teknilo.«

Pozneje je policija imenitno zmešala štrene, tako da so mislili celo Amedolovi pristaši, da je bil napad organiziran iz tujine.

Mussolini se je silno smejal lahkovernosti nasprotnikov. Pri tej priliki je razvil načrte, kako se bo maščeval nad svojimi sovražniki. Najbolj nevarne nasprotnike fašizma bi morali po njegovem zapleniti in jih odstraniti, da se več ne prikažejo.

Napad na poslanca Misurija.

Poslanec Misuri se je bil odcepil od fašizma in je imel v parlamentu oster govor proti vladi. Po govoru — pravi Rossi — me je srečal Mussolini in mi je rekel, da je treba Misurija takoj brez usmiljenja kaznovati. Napad je organiziral Balbo sporazumno z Bonacorsijem. Misurija so prepeliali težko ranjenega v bolnišnico. Mussolini je bil drugi dan zelo brezbržen in zadovoljen, medtem ko se je Misuri boril s smrtjo.

Par dni pozneje je general De Bono pripovedoval Mussoliniju, da bo imel Misuri, ko ozdravi, proti vladi najbrž še bolj oster govor. »To pot bo treba tega krvnika resnično umoriti« je vzkliknil ministrski predsednik. De Bono mu je odgovoril smehljaje: »Če ga moramo umoriti, je bolje da ga umorimo pred govorom.

Ludvik Zorzut:

Božič v narodni pesmi.

(Iz Kokošarjeve zbirke goriških narodnih pesmi).

Božična pesem! V orglah igra nočoj sam božič; nežni akordi razodevajo božične skrivnosti poigravajoč se v prazniškem veselju in razposajenosti božičnega pastora. Srca drhtijo, solze igrajo v očeh: biserne lučke na žarečih licih in prerone duše pevajo z angeli v glorijski svete noči.

Božična narodna pesem se je porodila ob tihi polnočni uri; angeli nebeski so jo zložili. In na lahkih krilih zaplove preko poljan in snivajočih vasi v božično noč oznanjajoč veliko veselje in dalje hiti k betlehemski štalici, k pastircem, k angelom pod zvezdo, v odprto nebo, k božičnemu solncu!

Polnoči! Angeli gredo skozi vas. Čudno se nočoj žari nebo. Božji sel budi zaspane ljudi, še speče v božičnem snu. Predrami se kmet. Obdan od čudne svetlobe prestrašen hiti sklicat sosedu:

»Ljubi bratec, priteci sem, poslušaj kaj ti jaz povem!
Eden angelj je zapel,
čast božjo razodel,
da je rojen božji sin!
Jest ga videt prav želim!«

In zbudi se drugi sosed in drugi sosed drami tretjega sosedu:

»Kaj more to biti, preljubi brat moj, da jest ne morem zaspati nočoj?
Pri Betlehem, blizu se sveti lepó.
Kaj da bi jest videl to svetlo nebó?«

Tam zadaj se oglašja že četrti. Ves presenečen budi kristjane:

»Poglej, poglej visoko nebó
Kakó je čisto in svetló!
Le hitro vstan, ne bod' zaspan
presrečni moj kristjan!«

In v tem hipu prileti dol po vasi prestrašen vaščan:

»Eno vpitje sem slišal
pod nebom nočoj,
Kaj more to bit
preljubi bratec moj?«

»Gori vstanite farmani nočoj,
meni se zdi, da se sliši en boj!
Komaj sem bil zaspal,
glavco na slamco djal,

Moral sem vstat
in k vam pribežat!«

Koncem vasi so se tudi prebudili in že kličejo:

»Čuj, čuj o ljubi sosed moj,
kaj jest tebi povem
kaj se je zgodilo nočoj
glih sedem ur pred dném!«

Cela vas je ožarjena od čudne svetlobe. Sosedje, vaščanje vrejo od vseh strani in hitijo proti ti svetlobi. Pa že srečavajo trume vernikov iz sosednih vasi, ki se jim pridružijo, vsi zbegani in zavzeti povprašujoč:

»Kristjani vi, kar se vam zdi, al' ste kaj slisali? Veseli glas gre dol na nas — pojejo angelci.«

I dalje gredo v procesiji vsi sosedje, vaščanje, farmani, kristjani čudeč se in pojoč:

»Na vse strani se že dani...
Morimo pogledati
kaj se tako svetli!...!«

»Nemarni ljudje — zaspani kir ste,
Vstanite in poglejte v Betlehem kaj je!
Nebeška Gospá — rodila Bogá,
Obenga ni, da b' zibal njegá!

Betlehem! Božična zvezda se blesti nad štalico, ki vsa žari v nebeški svetlobi.

»Zunaj mesta stoji skalica
pri skalici stoji štalica...«

»Tamkaj v štalici
na ostrí slamnici
eno lepo dete leži.
Marija pred njim kleči.
Preljubo detice — nima odejice,
Zdaj že trpi — za grešne ljudi.
Rojen je res kralj zemlje, nebes!...
»Neumna živina! osele in volem
to dete časlita, klečita poleg...«

Zemljani so zdrsnili na kolena, očarjeni in omamljeni od nebeškega sijaja. V višavah pojejo angelci: »vesele so že tičice, poslušajo zdej angelce:

»Srečna je stalca, je Betlhemska,
Družba nebeška pri tebi stoji,
Če je glih razdrta in povsod odprta
notri je en kralj, ki se rodit ne boji.
Srečna je ura, srečna je noč.
Štalica je skazala svojo moč...«
»Poglejte vi ljudje, kak solnce gor gre!
Cel svet se zveseli okoli polnoči.

Srečno in veselo novo leto 1925

voščijo vsem svojim cenjenim odjemalcem, gostom, sorodnikom, prijateljem in znancem v Gorici in na deželi naslednje tvrdke, zaloge, knjigarne, krojačnice, gostilne, restavracije, posestniki itd. itd.

<i>Maks Petrovčič</i> gostilna pri „Maksu“ Gorica Via S. Giovanni	<i>Jakob Šuligoj, urar,</i> zlutar in optikar Gorica Via Carducci 19	<i>Reščič Ivan</i> gostilničar Gorica Piazza de Amicis 11	<i>Ing. Sfiligoj & geom. Rocco</i> Gorica Travnik 5
<i>R. Nardin</i> trgovina jestvin Gorica Ulica S. Ivana	<i>Josip Valentinčič</i> pekovski mojster Gorica Via Rastello	<i>Josip Lipicer</i> izdel. cerkv. posod, orodja i. t. d. Gorica ul. Morelli 17	<i>Josip Kerševani</i> trgovina s šivil. stroji Gorica Piazza Duomo 9 (desno)
<i>Sfiligoj Josip</i> gostilna »Al bon Furlan« Gorica Via S. Giovanni 8	<i>Prinčič Karol in Leop.</i> gostilna Gorica Via Dogana 3	<i>Elija Čuk</i> trgovina s pialnimi stroji i. t. d. Gorica Stolni trg 9	<i>Karol Draščik</i> pekarna in slaščičarna Gorica Via Carducci 21
<i>Mihael Kozman</i> trgovina z lesenim blagom Gorica Via Rastello 27	<i>A. J. Čibej</i> gostilna »Marzini« Gorica Corso Verdi 1	<i>Anton Terpin</i> trgovina z manufakturom Gorica V. Rastello 10	<i>Tvrdba Ant. Kuštrin</i> trgovina z jestvinami Gorica Via Carducci 2
<i>Andrej Fiegl</i> gostilna Gorica na Travniku 12	<i>Josipina Podgornik</i> »Hotel Central« Gorica Corso G. Verdi 32	<i>Culot Anton</i> trgovina jestin Gorica Via Seminario 10	<i>Peter Murovec</i> trgovina z ogljem in drvni Gorica Piazza de Amicis
<i>L. Vida</i> Hotel »Zlati Jelen« Gorica Via Stretta	<i>E. Grapulin</i> mirodilnica in dišavarnica Gorica Corso Verdi 27	<i>Brata Konz</i> elektrotehnika Gorica V. Carducci 6	<i>Andrej Golja</i> trgovina z lesenim blagom Gorica Piazza de Amicis (na Kornu)
<i>J. in Pavla Kamenšček</i> gostilna s prenočiščem Gorica Piazza de Amicis 8	<i>Angelj Kodrič</i> trgovina jestvin Gorica Via Morelli 4	<i>Vinarska Zveza</i> Gorica Via Mameli 8	<i>Rudolf Saksida</i> trgovina jestvin Gorica Piazza de Amicis (na Kornu)
<i>Odlikovana pekarna in slaščičarna</i> <i>Jakob Bratuž</i> Gorica Via Mameli 6	<i>Teodor Hribar nasl.</i> trgovina z manufakturnim blagom Gorica Corso G. Verdi 32	<i>G. Ussai</i> trgovina s čevlji Gorica Via G. Oberdan 15 in Piazza della Vittoria 28	<i>Zadružna tiskarna</i> <i>in knjigoveznica</i> Gorica Riva Piazzutta 18
<i>Zadružna Zveza</i> Gorica Corso G. Verdi 37	<i>Tvrdba J. Cociancig</i> zaloga čevljev Gorica Corso G. Verdi	<i>Ivan Temil</i> nožar in brusar Gorica Via Carducci 6	<i>Knjigarna</i> <i>Kat. Tisk. Društva</i> Gorica (Montova hiša) Via Carducci 2

Brata Abuja

zaloga vina, žganja in špirita

Gorica
Via S. Antonio 4**Ruggero Venuti**

trgovina z manufakturo

Gorica
Corso Verdi**Jožef Droč**

gostilna pri „Rajhu“

Gorica
Via Silvio Pellico 4**Rolich & Felberbaum**

trgovina z manufakturo

Gorica
Corso Verdi 7**Clede & Stecar**

elektrotehnični in vodovodni instalater

Gorica
Corso Vitt. Em. III. št. 6**Nadig & Pečenko**

Kavarna »Adriatico«

Gorica
na Travniku 1**Franc Kralj**

trgovec s kisom

Gorica
Via Cappuccini 9**Breščak Anton**

trgovina s pohištvo

Gorica
Via Carducci 14**Horvat Josipina**

klobučarna

Gorica
Via Oberdan 15
(nasproti trga z zelenjavo)**Čevljarska zadruga**

Miren

VRTNARJU ALI PA RAZUM-NEMU KMETOVALCU oddam z mesecem januarjem v najem hišo, hlev in ograjeno brajdo, s tremi njivami zemlje, razdeljeno v vinograd s 2500 trtami, sadovnjak in vrt za zelenjavo. Voda na razpolago. Bližina mestu. Zagotovljena eksistenca. Oglasite se na naslov: Profesor Josip Makuc, Solkan pri Gorici.

Prihranite 90%

ako si napravite doma zobno čistilo higijenično potrebno za ohranitev zdravih in belih zob z našimi preparati „FIORI D'ARANCIO“ za 1 liter lir 10 - vposlati vnaprej po poštni nakaznici na trdvo Berco & C., Pedrocchi, Padova.

VELIKO POSESTVO PODROTEJA pri Idriji, obstoječe iz valjčnega mlina, treh hiš, garaže, travnikov in gozdov se proda po ugodni ceni. Pojasnila pri „Občnem konsumnem društvu“, v Idriji.

TRTE CEPLJENE, murve, breskve in drugo sadno drevje je na prodaj po nizkih cenah pri Rudolfu Tavčarju, Ivanjigrad 13 p, Komen.

Kupujem kože

domačih in divjih živali: lisic, kun, vider, divjih mačk, dihurjev, jazbecev, divjih koz, zajcev i. t. d. Lovci in nabiranci kož vprašajte za ceno predno prodaste vaše blago.

FRANC STRES,
Kobarid (Caporetto).

Zaloga usnja in vseh čevljarskih potrebščin. Zaloga raznovrstnega obvala ročnega in tovarniškega dela. Cene — da se ni bati konkurence V zalogi imam vedno jančkove in druge kože za kužne.

Naš zobozdravnik**doktor Lojz Kraigher**

specialist za bolezn i v ustih in na zobeh, sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

v GORICI - na Travniku 20.

Nov odvetnik.

S prihodnjim novim letom 1925 odpre v Idriji odvetniško pisarno g. Franc Vidmar, sodni svetnik v pokoju.

Samo pri trdki

Anton Trpin & Comp.zaloga manufakturnega blaga
v Gorici - Via Rastello št. 10kupite
po nizkih cenah.

Vsak dan novi dohodi!!

Bogata izbira perila in
drugega blaga za neveste
Cene konkurenčne.

Zgubila se je lovska psica (fermačka) stara 3 1/2 leta, spredaj temno kafetasta, zadaj z belimi pikami. Kdor jo dobi, naj javi g. Henrik Vukn, Via Favetti 7; dobi primerno nagrado.

Fotograf JOSIP NARDIN

se je preselil iz ul. Via Carducci na Koren, nasproti Attemsove palače.

Kavarna **receipe Umberto**
in slaščičarnalastnik **D'ATRI MARIJ**
Corso Verdi 1. (Hiša Marzini
v Gorici).

Elegantno shajališče, dvorana z biljardom. Najboljša kava espres, napolitanske sladčice, izvrstno pecivo, najboljša čokolada, likerji prvovrstnih trdk.

Delikatese domačih in tujih kolonij.

ABADIE?

Evo vam

Abadie!Najizvrstnejši
cigaretni papir**Teod. Hribar (nasl.) - Gorica**

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

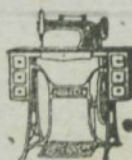
Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja.
Blago solidno! Cene zmerne!

ozdravljenaz najnovejšim pasom **BROOCK**

Mirodilnica in dišavnica

E. Grapulin-Gorica

naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

Prva slovenska trdka

JOSIP KERŠEVANI

Gorica, Piazza Duomo št. 9 (desno)

priporoča svojo trgovino najizvrstnejših šivalnih strojev iz svetovno znane nemške tovarne „MUNDLOS“, dvokoles znamke orig. „KOLUMBIA“, belgijskih pušk ter vse k temu spadajoče predmete.

Brezplačen poduk v umetnem vezenju, šivanju in krpanju. Lastna mehanična delavnica in popravilavnica Piazza Duomo 5 (vogal ulica Rabatta).

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci št. 3 - GORICA - Via Carducci št. 3

Tovarniška zaloga vsakovrstnega manufakturnega blaga, izgotovljenih oblek, zimskih sukenj, vse po znižanih cenah. - Pri nakupu zahtevajte stenski koledar za l. 1925, katerega dobite brezplačno.